

Co viděl disident s foťákem na krku

2.4.2009 Hospodářské noviny str. 10 Kultura

Magdalena Čechlovská

Knihovna Václava Havla pořádá v pražské Galerii Montmartre výstavu fotografií Jaroslava Kukala

Život českého undergroundu a disentu v dobách normalizace je o něco méně nedostižnou legendou pro ty, kdo nic z toho nepamatují. Knihovna Václava Havla pravidelně zveřejňuje autentická svědectví, vydává publikace, pořádá výstavy. Nyní otevřela v pražské Galerii Montmartre přehlídku černobílých fotografií od jednoho z nejagilnějších disidentských fotografů, Jaroslava Kukala.

Výstava, která potrvá jen do 28. dubna, je současně poctou autorovi, který předčasně zahynul při autohavárii ve Francii v roce 1990. Jaroslav Kukal by v těchto dnech oslavil šedesátku.

»Znal jsem ho jako veselého bracha a bylo mi s ním vždycky dobře a veselo. (...) Byl neodmyslitelnou součástí všech koncertů, kde vždycky fotil,« vzpomíná na jednom z panelů výstavy Václav Havel, který se dokonce jednou ocitl s Kukalem ve stejné cele. Oba je »sebrali« přímo na vinohradském plese železničářů. Havel, znalý vazebních poměrů, se velice podívoval, že nebyli s Kukalem od sebe rozděleni, aby se nemohli »domlouvat«. Než si vězňové uvědomili svůj omyl, prý se disidenti na cele hodně nasmáli.

Kukal, elektromontér, fotograf a člen kapely DG 307, obzvláště rád fotografoval v hospodách nebo v bytech při improvizovaných koncertech. Zachytil sochaře Karla Nepraše, jak s kapelou Sen noci Svatojánské hraje na housle s desetikorunovou bankovkou nalepenou na čele, Petr Placák s dalšími zkouší z not nad stolem posetým panáky vánoční koledy, Jim Čert usilovně roztahuje harmoniku.

Fotil také silvestry, divadelní představení, sešlosti u Havla na Hrádečku, sametovou revoluci. Zachytil studenty bivakující na Václavském náměstí, herce Josefa Kemra s očima naplněnými euforií na pozadí s demonstranty, »cvrkot« v tehdejší Nezávislém tiskovém středisku.

Byl také u prvních neuvěřitelných »oficiálních« návštěv na Hradě po zvolení Havla prezidentem. V noblesních prostorách, které se už dávno zase vrátily do svých sterilně slavnostních zvyklostí, se to v devadesátém roce hemžilo vlasatými lidmi ve svetrech - třeba když přijel na návštěvu americký hudebník Frank Zappa.

Na jedné z fotografií je zachycen i pokorný úsměv dalajlamy, kterým Kukal vystihl něco podstatného. Jeho momentky doplňují vzpomínky přátel, portrét od Vlasty Třešňáka a také dokumenty StB, například návrh na Kukalovo sledování.

Výstava Kukalových fotografií představuje umělce - byť amatérského - kterému se podařilo zakonzervovat fluidum událostí, jež se jen těžko popisuje slovy.

Jaroslav Kukal: Bezčasí. Praha, Galerie Montmartre. Potrvá do 28. dubna.